

**T.C.
PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TEMEL EĞİTİM ANABİLİM DALI
SINIF EĞİTİMİ BİLİM DALI
TEZSİZ YÜKSEK LİSANS PROJESİ**

**SINIF ÖĞRETMENLERİNİN ÖĞRETMEN KAVRAMINA
İLİŞKİN METAFOR ALGILARI**

HÜRRİYET TEKSÖZ

DENİZLİ 2022

**T.C.
PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TEMEL EĞİTİM ANABİLİM DALI
SINIF EĞİTİMİ BİLİM DALI
TEZSİZ YÜKSEK LİSANS PROJESİ**

**SINIF ÖĞRETMENLERİNİN ÖĞRETMEN KAVRAMINA İLİŞKİN
METAFOR ALGILARI**

HÜRRİYET TEKSÖZ

**Danışman
Doç. Dr. ÜMRAN ŞAHİN**

TEŞEKKÜR

Değerli hocalarım Prof. Dr. Hüseyin KIRAN, Prof. Dr. Fatma SUSAR, Prof.Dr. Vesile ALKAN, Prof. Dr. Birsen DOĖAN, Prof. Dr. Hülya ÇERMİK, Doç. Dr. Orhan KUMRAL, Dr. Öğrt. Üyesi Yücel FİDAN, Dr. Öğrt. Üyesi Gül Özge TÜRKÖZ, Dr.Öğrt. Üyesi Esin Turan GÜLLAÇ ‘ a,

Bizleri sınıf eğitimi alanıyla aydınlatan, araştırmanın her aşamasında değerli görüş ve eleştirileriyle beni yönlendiren, rehberliğini, zamanını ve bilgisini esirgemeyen değerli hocam-danışmanım Doç. Dr. Ümran ŞAHİN ‘ e,

Sosyal ve manevi yönden yardımlarını esirgemedен yanımda olan sevgili eşim Harun TEKSÖZ’ e, sevgili kızım Asya TEKSÖZ ve canım oğlum Yağız TEKSÖZ’ e

Tüm kalbimle teşekkür ederim.

Hürriyet TEKSÖZ

ETİK BEYANNAMESİ

Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım bu proje çalışmasında; proje içindeki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda ilgili eserlere bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu, atıfta bulunduğum eserlerin tümünü kaynak olarak gösterdiğimi, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı, bu tezin herhangi bir bölümünü bu üniversitede veya başka bir üniversitede başka bir tez çalışması olarak sunmadığımı beyan ederim.

Hürriyet TEKSÖZ

ÖZET

Sınıf Öğretmenlerinin Öğretmen Kavramına İlişkin Metafor Algıları

Teksöz, Hürriyet

Tezsiz Yüksek Lisans Projesi, Temel Eğitim Anabilim Dalı

Sınıf Eğitimi Bilim Dalı

Proje Danışmanı: Doç. Dr. Ümran ŞAHİN

Ocak 2022, 47 sayfa

Bu araştırmanın temel amacı farklı okul düzeylerinde öğrenim gören öğrencilerin öğretmen kavramına ilişkin metaforik algılarını belirlemektir. Araştırma nitel bir çalışma olup olgu bilim yöntemi ile desenlenmiştir. Araştırma 2021-2022 eğitim öğretim yılında Denizli ili Serinhisar ilçesinde görev yapmakta olan toplam 35 öğretmen ile yapılmıştır. Araştırma ile ilgili verileri toplamak amacıyla birinci kısmı öğretmenlerin cinsiyet, yaş ve kıdem yılını içeren; ikinci kısmı “Öğretmen gibidir; çünkü ...” önermesini içeren bir açık uçlu sorudan oluşan bilgi formu kullanılmıştır. Elde edilen veriler çözümlenerek frekans ve yüzde dağılımı hesaplanmış, betimleyici analizler yapılmıştır. Araştırma sonucunda, katılımcıların öğretmen kavramına yönelik 21 adet geçerli metafor kullandıkları tespit edilmiştir. Kullanılan metaforlar ortak özellikleri dikkate alınarak 6 kategori altında toplanmıştır. Öğretmenlerin ilk sırada “aydınlatıcı olarak öğretmen” kategorisinde “güneş” metaforunu kullandıkları görülmüştür. Sonraki sırada da aynı kategoride “ışık” ve “mum” metaforları takip etmiştir. Araştırmanın sonuçlarına göre diğer kategoriler ise; “yol gösterici olarak öğretmen”, “biçimlendirici olarak öğretmen”, “nesne olarak öğretmen”, “bilgi kaynağı olarak öğretmen” ve “şefkat unsuru olarak öğretmen” olarak belirlenmiştir.

Anahtar Sözcükler: Öğretmen, Metafor

İÇİNDEKİLER

Sayfa

PROJE ONAY SAYFASI	iii
TEŞEKKÜR.....	iv
ETİK BEYANNAMESİ	v
ÖZET	vi
İÇİNDEKİLER	vii
TABLOLAR DİZİNİ.....	ix
ŞEKİLLER DİZİNİ	x
BİRİNCİ BÖLÜM – GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu	1
1.1.1. Problem Cümlesi.....	2
1.1.2. Alt Problemleri.....	2
1.2. Araştırmanın Amacı.....	2
1.3. Araştırmanın Önemi	3
1.4. Araştırmanın Sayıltılar.....	3
1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	3
1.6. Araştırmanın Tanımları	4
İKİNCİ BÖLÜM – KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	5
2.1. Kuramsal Çerçeve.....	5
2.1.1. Öğretmenlik Mesleği ve Önemi	5
2.1.2. Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlilik ve Öğretmenlik.....	5
2.1.3. Metafor.....	6
2.1.4. Metafor ve Eğitim	6
2.2. İlgili Araştırmalar	8
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM – YÖNTEM.....	13
3.1. Araştırmanın Modeli.....	13
3.2. Evren ve Örneklem	13
3.3. Veri Toplama Aracı	14
3.4. Verilerin Toplanması.....	14
3.5. Verilerin Analizi	15

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM - BULGULAR ve YORUM.....	17
4.1. Alt Problemlere İlişkin Bulgular	17
4.1.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular	17
4.1.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular	18
4.1.2.1. Birinci Kategoriye İlişkin Bulgular (Aydınlatıcı Olarak Öğretmen Kategorisi).....	21
4.1.2.2. İkinci Kategoriye İlişkin Bulgular (Yol Gösterici Olarak Öğretmen Kategorisi)	23
4.1.2.3.Üçüncü Kategoriye İlişkin Bulgular (Biçimlendirici Olarak Öğretmen Kategorisi)	24
4.1.2.4.Dördüncü Kategoriye İlişkin Bulgular (Nesne Olarak Öğretmen Kategorisi)	25
4.1.2.5.Beşinci Kategoriye İlişkin Bulgular (Bilgi Kaynağı Olarak Öğretmen Kategorisi)	26
4.1.2.6.Altıncı Kategoriye İlişkin Bulgular (Şefkat Unsuru Olarak Öğretmen Kategorisi)	26
BEŞİNCİ BÖLÜM - TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	28
5.1. Tartışma ve Sonuç	28
5.2. Öneriler	28
KAYNAKÇA.....	29
EKLER	31
Ek1: Ölçek Uygulama İzin Belgeleri.....	31
Ek2:Kişisel Bilgi Formu ve Yapılandırılmış Veri Toplama Aracı	36
ÖZGEÇMİŞ	37

TABLolar LİSTESİ

Sayfa

<i>Tablo 1. Katılımcılara Ait Kişisel Bilgilerin Frekans ve Yüzde Dağılımı .....</i>	<i>12</i>
<i>Tablo 2. Sınıf Öğretmenlerinin Öğretmen Kavramına Yönelik Geliştirdikleri Metaforlar .</i>	<i>16</i>
<i>Tablo 3. Öğretmenlerin Öğretmen Kavramına Yönelik Ürettiği Metaforların Kategorilere Dağılımı.....</i>	<i>18</i>
<i>Tablo 4. Aydınlatıcı Olarak Öğretmen Kategorisinde Öğretmenlerin Ürettikleri Metaforların Dağılımı.....</i>	<i>21</i>
<i>Tablo 5. Yol Gösterici Olarak Öğretmen Kategorisinde Öğretmenlerin Ürettikleri Metaforların Dağılımı.....</i>	<i>23</i>
<i>Tablo 6. Biçimlendirici Olarak Öğretmen Kategorisinde Öğretmenlerin Ürettikleri Metaforların Dağılımı.....</i>	<i>24</i>
<i>Tablo 7. Nesne Olarak Öğretmen Kategorisinde Öğretmenlerin Ürettikleri Metaforların Dağılımı.....</i>	<i>25</i>
<i>Tablo 8. Bilgi Kaynağı Olarak Öğretmen Kategorisinde Öğretmenlerin Ürettikleri Metaforların Dağılımı.....</i>	<i>26</i>
<i>Tablo 9. Şefkat Unsuru Olarak Öğretmen Kategorisinde Öğretmenlerin Ürettikleri Metaforların Dağılımı.....</i>	<i>26</i>

ŞEKİLLER LİSTESİ

Sayfa

<i>Şekil 1. Tüm Öğrencilerin Öğretmen Kavramına Yönelik Ürettikleri Metaforların Kategorilere Dağılımı (%).....</i>	<i>19</i>
<i>Şekil 2. Öğretmen Kavramına Yönelik Metafor Kullanan Tüm Öğretmenlerin Kategorilere Dağılımı (%).....</i>	<i>20</i>

BİRİNCİ BÖLÜM: GİRİŞ

Bu bölümde problem durumu, problem cümlesi, araştırmanın amacı, araştırmanın önemi, sınırlılıklar ve tanımlar alt başlıklarına yer verilmiş ve bunlarla ilgili ayrıntılı açıklamalara gidilmiştir.

1.1.Problem Durumu

Türk Dil Kurumu sözlüğünde; “mesleği bilgi öğretmek olan kimse, hoca, muallim, muallime” (Türk Dil Kurumu [TDK], 2019) olarak adı geçen “öğretmen” kelimesi önceki dönemlerden beri devam eden ve öğretmenlik adı altında hizmet eden bir iş durumundadır. Ülkemizde “modern anlamda” bilgiyi öğretme ve bilgiyi sunan kişiye olan gereksinim 1848 yılı itibariyle meydana çıkmış ve günümüzdeki halini almıştır. “Çağdaş anlamda öğretmen” kelimesi sadece neyi nasıl aktaracağını bilen bir birey değil; aynı zamanda sahip olduğu bilgi ve becerileri en verimli biçimde hangi teknikleri kullanarak aktaracağını bilen, bu konuda gereken donanıma ve iş yeterliliğine sahip olan birey manasında kullanılmıştır (Akyüz, Y.2006).

Eğitim sisteminin en önemli değerlerinden biri olan öğretmene, bilgiyi öğretmek dışında farklı görev ve sorumluluklar ile farklı roller de verilmiştir. Ülkemizde bu görev sorumlulukları ve rolleri belirlemek ve daha da iyileştirmek adına ilk resmi çalışmalara 1998 yılında başlanmıştır. Bu bağlamda öğretmen yeterlilikleri “konu alanı ve alan eğitimine ilişkin yeterlilikler”, “öğretme-öğrenme sürecine ilişkin yeterlilikler”, “öğrencilerin öğrenmelerini izleme, değerlendirme ve kayıt tutma” ve “tamamlayıcı mesleki yeterlilikler” olarak ayrı bölümlerde yer almıştır (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2017). Eğitilmiş insan potansiyeli yüksek olan ülkeler her daim gelişmeye ve kalkınmaya hazırdır. Görevi insanları eğitmek ve onlara öğretmek olan öğretmenler de işini en iyi biçimde yapabilmek için kendini de sürekli geliştirmek yenilemek zorundadır.

Öğretmenler çeşitli öğretim yöntem ve tekniklerini de kullanarak öğrencilerde hedeflenen davranışların kazanılmasında en etkili unsurlardandır. Kendini geliştirmiş ve iyi yetiştirmiş insan gücü, bir ülkenin ilerlemesinde ve gelişmesinde büyük önem taşımaktadır. Her yönden donanımlı, bilimsel gelişmeleri takip eden, yenilikçi, öğrencilerini içinde bulunduğu devrin ihtiyaçlarını göz önünde bulundurarak yetiştiren öğretmenlerin mevcut olduğu ülkeler, en önemli görevlerinden birini daha başarmış demektir. Öğretmenlerin

donanımlı olabilmesi için zamanın gereklerine uygun eğitimleri almaları gerekmektedir (Gelen ve Özer, 2008: 41).

Metaforlar üreticidirler. Metaforlar kişilerin düşünce yapısının farklılaşmasında etkili olup olaylara, durumlara ya da sorunlara karşı nasıl düşündüğünün ve çözümlendiğinin anlatılmasıdır (Johnson, 1981). Kısaca metaforlar; kişilerin her yönden algılarını ortaya koyarlar (Munby, 1987). İnsanların kavramsal yapısı, günlük hayatta yapmış oldukları her tür eylemde, durumda, olaylarda nasıl reaksiyon gösterdiği konusunda oldukça etkili olmaktadır (Skau, 1989).

Öğretmenlere yönelik çok farklı metaforlar ortaya konulmuştur. Dodge'ın (2013) şiirinde belirttiği üzere öğretmen, bitkilerin su, gübre, özel bakım, sevgi, alaka... gibi ihtiyaçlarını karşılayıp, emek veren bir bahçıvan gibidir. Öğretmen kavramına yönelik metaforlar, metafor üreten farklı konumdaki insanlara göre farklılıklar göstermiştir. Bir öğrencinin öğretmen kavramına yönelik algısı ile bir velinin aynı kavrama ilişkin algısı çok farklı olabilmektedir.

1.1.1 Problem Cümlesi

Bu araştırmanın problem cümlesi; “Sınıf öğretmenlerinin öğretmen kavramına yönelik metafor algıları nasıldır?” şeklindedir.

1.1.2. Alt Problemler

“Sınıf öğretmenlerinin öğretmen kavramına yönelik metafor algılarının incelenmesi” başlıklı araştırmaya ait alt problemler ise şöyledir:

1. Sınıf öğretmenlerinin öğretmen kavramına yönelik geliştirdikleri metaforlar nelerdir?

2. Metaforların kavramsal kategorilere dağılımı nasıldır?

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı ilkokullarda sınıf öğretmeni olarak görev yapmakta olan öğretmenlerin, “öğretmen” kavramına ilişkin metaforik algılarını ortaya koymaktır. Bu doğrultuda altta belirtilmiş olan sorulara cevap bulunmaya çalışılmıştır:

1. İlkokul öğretmenlerinin “öğretmen” kavramına ilişkin oluşturdukları metaforlar nelerdir?
2. Öğretmenlerin, öğretmen kavramına yönelik görüşleri arasında benzerlik ya da farklılık var mıdır?

1.3. Araştırmanın Önemi

Yapılan araştırma ile ilkokul öğretmenlerinde mevcut olan “öğretmen” algısını ortaya çıkarmak; öğretmenlerin yapıyor oldukları mesleği düşünerek kendisine dair farklı bir açıdan bakmaya yönlendirmek bakımından önemlidir.

Metafor yöntemi, araştırmacı bireylerin işini basitleştiren bir yöntem olup, kullanılacak minimum sözcüklerle düşünceleri daha kısa ve öz anlatan, telaffuzu yada idrak edilmesi zor olan soyut ifadelerin somutlaştırılmasında tercih edilebilecek bir yöntemdir. Bu çalışmada tercih edilmiş olan metafor yöntemiyle öğretmenlerin öğretmen algısını somut bir kavrama dayandırarak düşündükleri öğretmen algısı saptanmaya çalışılmıştır.

1.4. Sayıtlar

1. Araştırmaya katılan sınıf öğretmenleri, kavramlarla ilgili yeterli seviyede bilgiye sahiptirler.
2. Öğretmenlerin veri toplama formunda bulunan metafor tümcesini olması gerektiği gibi algılayıp ve samimiyetle yanıtladıkları ortaya çıkmıştır.
3. Ölçme aracı, araştırmanın amacını ortaya çıkarabilecek nitelikte ve yeterliliktedir.

1.5. Sınırlılıklar

Bu araştırma; 2021-2022 eğitim-öğretim yılında Denizli ili, Serinhisar ilçesinde görev yapan sınıf öğretmenleri ile sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Öğretmen: “Öğretmenlik ise bir meslek olarak, devletin eğitim ve öğretim ile ilgili görevlerini üzerine alan özel bir uzmanlık mesleği” olarak tanımlanmaktadır (Saracaloğlu, 2009)

Metafor: “Metafor, bilinmeyen kavramların bilinen kavramlar üzerinden açıklanmasıdır” olarak tanımlanır (Kelleci, 2014).

İKİNCİ BÖLÜM: KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Kuramsal Çerçeve

Araştırmanın bu bölümünde, araştırmaya yönelik ilgili kavramlar kuramsal olarak açıklanmıştır.

2.1.1. Öğretmenlik Mesleği ve Önemi

Öğretmenlik mesleğinin ilk ortaya çıkışı konusunda net bir bilgi olmasa da, bireyin varoluşundan bu yana öğrenme ve öğretme süreci devam etmektedir. İlk çağlardan bu yana insanların buldukları eşya, alet vb. birçok nesneyi nasıl kullanacaklarını birbirlerine öğretmiş olmaları da öğretmenlik mesleğinin değişik yönlerle de insan hayatında var olduğunu göstermektedir. Bu yönden bakılınca da İlkçağ düşünürleri, Ortaçağ döneminde din adamları, Eski Roma ve Yunan medeniyetlerinde de eğitilmiş köleler birer öğretmen rolü üstlenmişlerdir. Modern anlayışta öğretmenlik mesleğinin ortaya çıkışı ise Fransız Devrimi ile gerçekleşmiş olup; dinsel eğitimden, kamu görevlisi olan öğretmenlerin eğitim-öğretim görevini üstlenmelerine olanak vermiştir (Yücel, 1936, s.112). Kısacası geçmişten günümüze ve gelecek zaman içinde de öğretmenlik bireylerin bilgiyi nasıl öğreneceklerini öğreten bir meslektir.

Yaklaşık her toplumda öğretmenlik, saygı gören, milletlerin gelişmesinde, ilerlemesinde, iktisadi ve medeni toplumlar düzeyine erişebilmesinde, bireylerin kendilerini en iyi şekilde yetiştirmesinde, kendilerini en iyi şekilde ifade edebilmesinde, olaylara karşı farklı bakış açıları geliştirebilmesinde ve üst düzey beceriler sergileyebilmesinde oldukça etkin bir görev üstlenmiştir (Özoğlu, 2010). Öğretmenlerin bireyler üzerindeki etkinliği, öğretmenlerin ne denli kendini geliştirmiş olduğuna ve kendine yeni yetiler katabildiği ile ilgilidir.

2.1.2. Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlilik ve Öğretmenlik

Öğretmenlerde mevcut olan ve üstlenmiş oldukları mesuliyet günden güne artmakta olup, kendilerinde bulunması gereken bilgi ve becerilerini artırmalarını ve farklılaştırmaları gerektiğini esas kılmıştır (Karacaoğlu, 2008: 71). Öğretmenin sahip olduğu birikim ne

kadar fazla ise öğrenciyi güdüleme ve öğrenmesini hızlandırma, öğretilenlerin uzun süre var olmasını sağlama potansiyeli o denli fazla olmaktadır

Öğretmenlik çok önemli bir meslek olup, öğretmenlerin sürekli kendilerini , bilgi ve kabiliyetlerini geliştirmeleri, yetilerini arttırmaları gerekmektedir. Kendilerini geliştirmeye yönelik her türlü seminer, hizmet içi eğitim, konferans gibi farklı organizasyonlara katılıp, görev alma isteğinde olmalıdır. Öğretmen sosyal ve kültürel yönlerden gelişime, değişime hazır olmalı, yenilikleri takip etmelidir (Çalışkan, 2005: 341).

2.1.3. Metafor

Zihindeki var olan olguları simgesel kelimelerle benzetmek metafordur. Palmquist' e (2001) göre olgu ya da varlıkları simgesel terimlerle, aynı yada yakın olan özelliklerini dikkate alarak yorumlamaktır (s.24). Metaforu, var olduğunu bildiğimiz nesnelere var olduğunu görüp, duyup, hissettiğimiz nesnelere arasında bağlantı kurmak, şeklinde tanımlayabiliriz. Bu bağlantıyı sağlayabilmek, anlatımlarımızda tercih ettiğimiz dili daha ilgi çekici hale getirmek ve daha anlaşılır kılmak açısından metaforlar büyük fayda taşımaktadır (Saban, 2004). Bir kavramı metaforlar aracılığıyla açıklamak, o varlık ile ilgili zihnimizde oluşan durumları sözcüklere dökerek ifade edebilmektir. Adı geçen kavram ile ilgili ürettiğimiz metafor o kavramın bizde uyandırdığı ilk düşüncedir.

2.1.4. Metafor ve Eğitim

Metafor çalışmaları birçok yerde kullanıldığı gibi eğitim alanında da kullanılmaktadır. Öğrenme-öğretme sürecinde aktif rol oynayan hem öğrenciler hem de öğretmenler metaforlar yoluyla farklı fikirler ve zihniyetlerin oluşmasına olanak sağlarlar (Çelikten, 2006). Metaforlar bilgilerin, kavramların, olayların, durumların ya da nesnelere öğrenilip, anlamlandırılmasında, daha somut hale getirilmesinde ve böylece öğrenme – öğretme sürecinin hızlı ve kalıcı olmasında oldukça etkili bir zihinsel araçtır (Yob, 2003).

Eğitim- öğretim ortamında aktif rol oynayan başta öğrenciler, öğretmenler ve veliler ile yöneticilerin düşüncelerinden faydalanmak, farklı bakış açılarını ortaya çıkarmak amacıyla metaforlar kullanılabilir (Tulunay Ateş, 2016). Öğrencilerin önceden bildiği bilgileri anlamlandırarak, bir konu ile ilgili metaforlar üretmeleri, öğrencileri farklı düşünmeye yönlendirmektedir.

Asıl amacı idrak edebilme olan metaforlar, fikirlerin sunulmasında, eğitim-öğretim etkinliklerinin sürekliliğinin sağlanmasında, hedeflerin yerine getirilmesinde çok büyük önem taşımaktadır. Eğitim-öğretim faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi sürecinde, gerek öğretmenler gerekse öğrenciler için günümüzde de metaforların önemli bir vasıta olduğu kabul edilmektedir (Woon ve Ho, 2005). Metaforlar eğitim- ortamında kullanıldığında bireylerin birbirleriyle etkileşimli öğrenmelerini artırmakta ve farklı düşüncelerden haberdar olmalarını sağlamaktadır. Metaforların, eğitim-öğretim uygulamalarında yer almasının birçok faydası bulunmaktadır. Bu faydaları şu şekilde sıralayabiliriz:

- Önceden edinilen bilgiler ile henüz edinilmiş bilgiler arasında alaka kurulmasında önemli bir yere sahiptir (Grainger, Barness ve Scoffham, 2004).
- Kullanılan bu teknik ile henüz edinilen bilgilerin daha somut algılanması sağlanmış olur (Yung, 2001).
- Öğrencilerin buldukları sürece konsantre olmalarına ve düşünce yapılarının değişip, yenilenmesine faydası olur (Yung, 2001).
- Öğrenen bireylerin daha önceden edinmiş oldukları bilgileri şekillendirerek ve öğrendikleriyle bütünleştirip, anlamlandırarak yeni görüşler, düşünceler oluşturmada etkili olur (Grainger, Barness ve Scoffham, 2004).
- Bir olayın, durumun ya da konunun daha sade , basit düzeyde kısa zamanda idrak edilmesini sağlar (Mackinnon, 2004).
- Hakkında bilgi sahibi olunmayan bir konunun daha iyi anlaşılmasına imkan verir (Grainger, Barners ve Scoffham, 2004).
- Eğitim süreçlerinde öğretmenlerin, yapılan işe karşı olan hassasiyetlerini uygulamalarındaki azimlerini gösterebilmelerinde etkilidir (Grainger, Barners ve Scoffham, 2004).
- Öğrenmelerin ve yapılan çalışmaların daha etkili ve işe yarar olması, bireylerin kendilerine düşen görev ve sorumluluklarının farkında olmalarını sağlamak açısından önem taşır (Çelikten, 2006: 277). Görev ve sorumluluklarının bilincinde olan bireyler, yaşamları boyunca daha başarılı ve verimli olmaktadırlar.
- Kişilerin olumlu ya da olumsuz tecrübelerini anlatma, yeni fikirler oluşturma ve bu fikirlerini serbestçe aktarabilme, anlaşılması daha zor bilgi ve beceriler edebilme ve bu bilgi beceriler ile ilgili yeni donanımlar sağlayabilmeleri açısından, yani kısacası zihninde yer eden her türlü olay, durum, bilgi ve yaşantıların aktarılmasında büyük fayda sağlamaktadır (Kemp, 1999). Bireylerdeki metafor algılarının ortaya

çıkarılmasıyla, bireyin yaşantılarında var olmuş durumlar, olaylar ile ilgili çıkarımlar da yapılabilir.

Metaforların, edinilmiş olan bilgilerin yeniden farklı bir şekilde anlamlandırılması ve zihnimizde farklı kavramlarla algılanması yönünden, yapılandırmacı öğrenme kuramı ile çok benzer bir alakası olduğu görülmektedir (Semerci, 2007:141). Çünkü daha önceden edinmiş olduğumuz bilgileri yenileyebilmemiz, düzenleyebilmemiz, yeni öğrenmelere yer açabilmemiz, kendimizde olumlu yönde değişiklikler oluşturabilmemizde etkili olmaktadır (Cameron, 1996:61-62; Çetin ve Evcim, 2009:195). Metaforların eğitim-öğretimde kullanılmasıyla kişide var olan bilgi ve deneyimlerin yeniden düzenlenerek ortaya çıkarılması da sağlanmaktadır.

Metaforlar okul öncesi dönemden başlanarak tüm eğitimin her basamağında kullanılmalıdır (Güven ve Güven, 2009:504). Metaforların küçük yaşlardan itibaren kullanılmasıyla, çocukların birbirlerinin farklı fikirlerinden haberdar olmaları ve çocuklarda farklı düşünme becerilerinin gelişmesine katkı sağlanmaktadır.

2.2. İlgili Araştırmalar

Öğretmen kavramına yönelik metafor algıları konulu araştırmalar incelendiğinde; üniversite öğrencilerinin, farklı branşlarda eğitim alan öğretmen adaylarının, okul idarecilerinin, ilkokul, ortaokullarda öğrenim gören öğrencilerin öğretmen kavramına ilişkin metaforik algıları araştırmalara konu olmuş olup, araştırmalar sonucu ortaya çıkan metaforların benzer ve farklı yönleri de ele alınarak ne şekilde kategorilere ayrıldığı saptanmış ve elde edilen veriler analiz edilerek sonuçlar raporlanmıştır.

Saban (2004), Selçuk Üniversitesi'nde eğitim gören 151 Sınıf Öğretmeni adayından, "Öğretmenlik Mesleğine Giriş" dersi eğitimini bitirmiş adaylar araştırmada yer almışlardır. Araştırmada aday öğretmenlerin ortaya koydukları metaforlarda tercih edilme sayısına göre; "bilgi sağlayıcı öğretmen, şekillendirici ve biçimlendirici olarak öğretmen, tedavi edici olarak öğretmen, eğlendirici olarak öğretmen, bireysel gelişimi destekleyici olarak öğretmen, yol gösterici ve yönlendirici olarak öğretmen" adlı altı ayrı bölüm saptanmıştır.

Saban vd. (2006), Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesinin farklı bölümlerinde öğrenim görmekte olan, 1.222 öğretmen adaylarının öğretmen kavramına yönelik metafor algıları konulu araştırmada, cinsiyet ve öğrenim gördükleri programın farklılığı göz

önünde bulundurulur, öne sürülen metaforlar aynı özellikleri gösterenler aynı grupta toplanarak kategoriler oluşturulmuştur. Bu çalışma sonuçlarına göre , “öğrenim gördükleri farklı programlar ve cinsiyet farklılığına bakıldığında kayda değer nitelikte sonuçlar elde edildiği” yargısına varılmıştır. Öğretmenlerin “bilgi sağlayıcı kişiler olduğu, bilginin kaynağı ve dağıtıcısı” olduğu katılımcılar tarafından algılanmıştır.

Cerit (2008), 2004- 2005 eğitim ve öğretim yılında Bolu ilindeki 51 idareci, 203 sınıf öğretmeni ve 600 beşinci sınıf öğrencisi ile yapmış olduğu araştırmada, katılımcıların öğretmen kavramına ilişkin metaforik algılarının buldukları statüye göre değişiklik oluşturup oluşturmadığını saptamaya çalışmıştır. Araştırma sonucunda, “eğitim-öğretimde görevli bireylerin öğretmen kavramına ilişkin algılarında kayda değer farklılıklar olmadığı, eğitim-öğretim hizmetini alan bireylerin öğretmen kavramına ilişkin metafor algılarının ise diğer katılımcılara göre farklı olduğu” saptanmıştır.

Ekiz ve Koçyiğit (2013), yapılan araştırmada Trabzon ve Gümüşhane’de çalışmakta olan 16 sınıf öğretmenin “öğretmen kavramına” yönelik metaforlarını tespit etmeye çalışmışlardır. Yapılan çalışmaların sonucunda, “Kabul edilebilir, öğretmen kavramına yönelik 17 adet metafor incelemeye alınmıştır. Bu metaforlardan; ‘yetiştirici ve geliştirici öğretmen’ ilk sırada yer alırken, sonrasındaysa ‘enerji ve bilgi kaynağı öğretmen’ temasıyla ilgili olanlar” yer almıştır.

Turhan ve Yaraş (2013), 2011-2012 akademik yılında Batman ili Gercüş ilçesinde hizmet vermekte olan 50 sınıf öğretmeni ve 110 ilkökul öğrencisinin araştırmaya katıldığı çalışmada; ilkökul sınıf öğretmenlerine ve öğrencilerine metafor çalışmasını uygulamıştır. Yapılan araştırmanın sonuçlarına göre öğrencilerin tercih ettikleri metaforların, tercih sıklığına bakıldığında “güven verici ve koruyucu, bilgi kaynağı ve aktarıcısı, aydınlatıcı, sevilen bir unsur” temalarında metafor ortaya çıkarmışlardır. Tercih ettikleri metaforların, tercih sıklığına bakıldığında öğretmenlerde; “aydınlatıcı, bilgi kaynağı ve aktarıcısı, sanatçı, yansıtıcı” temalarında metaforlar ortaya koymuşlardır.

Işık, Ö. (2014), “Sınıf Öğretmeni Adaylarının Öğretmen, Öğretme ve Öğrenme Kavramları ile İlgili Metaforik Algılarının Yapılandırmacı Yaklaşım Açısından İncelenmesi” konulu araştırmasında sınıf öğretmenliği bölümünde öğrenimine devam eden öğretmen adaylarının “öğretmen, öğretme ve öğrenme” kavramlarına yönelik ürettikleri metaforlar ve bu metaforik algıların yapılandırmacı yaklaşım yönünden incelenmesi hedeflenmiştir. Bu araştırma Pamukkale Üniversitesi’nde eğitim- öğretimine devam etmekte olan 112 sınıf öğretmeni ile yapılmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre, öğretmen metaforuna ilişkin “mihmandar” ve “rehber” sınıflamasının sonuçlara hakim

olduğu görülmüştür. Araştırmanın diğer bir amacına hitap eden yapılandırmacı yaklaşım açısından bakıldığında da öğretmen adaylarının bu yaklaşımdan ziyade davranışçı yaklaşıma daha yakın oldukları saptanmıştır.

Aydeş (2015)'in okul idarecilerinin öğretmenlere yönelik metaforik algılarını ortaya çıkarmak için 2013-2014 akademik yılında Eskişehir ve Tokat il merkezinde hizmet eden 73 okul idarecisiyle araştırmayı sürdürmüştür. Okul idarecileri, genellikle, mesleğinde yeni olan öğretmenleri “bebek, masum ve savunmasız kuş” mesleğinde son yıllarına gelmiş olan öğretmenleri ise “sönmeye yüz tutmuş mum ve kaplumbağa” evli olmayan öğretmenleri “radar ve şahin”, evlenmiş olan öğretmenleri “yorgun insan”, çocuğu bulunan öğretmenleri “Süpermen”, ders anındaki öğretmenleri “aslan ve komutan” ve dinlenme dönemindeki öğretmenleri “melek ve eğlence kutusu” şeklinde benzetmişlerdir.

Koç, E. S. (2014), “Sınıf öğretmeni adaylarının öğretmen ve öğretmenlik mesleği kavramlarına ilişkin metaforik algılarını” incelediği araştırmasında, 2013-2014 eğitim-öğretim yılında Kastamonu Üniversitesi'nde öğrenimine devam etmekte olan 168 sınıf öğretmeni adayıyla araştırmasını tamamlamıştır. Katılımcılar “öğretmen” kavramıyla alakalı 53, “öğretmenlik mesleği” ile alakalı ise 62 metafor ortaya çıkarılmıştır. Sonuç olarak katılımcılar “öğretmen” kavramına ilişkin pozitif düşünceler öne sürerken, “öğretmenlik mesleği” ile ilgili negatif metaforlar da ortaya koymuşlardır.

Negatif anlam taşıyan metaforlar olarak düşünüldüğünde, “öğretmenlik mesleğinin zorlu, belirsizlikleri olan ve kurallı bir meslek” biçiminde algılandığı görülmüştür. Araştırmada en çok metafor ortaya konulan sınıflamalar “bilgi kaynağı, motivasyon kaynağı, yol gösterici, fedakarlık örneği, yetiştirici ve geliştirici, lider, kişisel gelişim kaynağı, tedavi edici ve iyileştirici” olarak öğretmen sınıflamalarıdır.

Yılmaz, F., Göçen, S., & Yılmaz, F. (2013) “Öğretmen adaylarının öğretmen kavramına ilişkin algıları” çalışmasında “öğretmenlik” kavramına ilişkin ortaya koydukları metaforlar incelenmiştir. Araştırmanın katılımcılarını, 2011-2012 eğitim öğretim yılında Dicle Üniversitesi, Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi'nde öğrenim gören öğretmen adaylarından 370 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Sonuç olarak, “anne-baba, aile, bahçıvan, rehber, ışık, çoban olmak üzere 141 metaforun ortaya çıktığı ” görülmüştür.

Kıral (2015), metaforlar kullanarak öğretmen adaylarının “öğretmen” kavramına ilişkin düşüncelerini ortaya çıkarmayı amaçladığı araştırmasında, 2012-2013 eğitim-öğretim yılında eğitim fakültesinde eğitim-öğretime devam eden 93 öğretmen adayıyla araştırmasını tamamlamıştır. Katılımcılar 53 farklı metafor ortaya koymuşlardır. Ortaya

konulan metaforlardan tercih edilme sıklığı en fazla kategori “rahatlatıcı/sakinleştirici varlık olarak öğretmen” kategorisidir. Aynı kategoride adı geçen metaforlar; “ilaç, psikolog, yeşil, dost, sırdaş, su, sığınak, dert ortağı, doktor, liman, toprak ve resim, müzik” metaforlarıdır. Sonraki sıralamada ise “bilgi kaynağı olarak öğretmen” kategorisi yer almaktadır. “Bilgi kaynağı olarak öğretmen” kategorisinde “kitap, mum, güneş, Google, dokumacı, gazete, belgesel, ansiklopedi ve haber spikeri” metaforları sıralanmıştır. Ardından da “yol gösterici/yönlendirici varlık olarak öğretmen, hoşça giden/sevilen varlık olarak öğretmen, mekanik olarak öğretmen ve itici/istenmeyen varlık olarak öğretmen” kategorileri sırayı almaktadır. “Pusulâ, rehber, anne-baba, kutup yıldızı, orkestra şefi, komutan, heykeltıraş ve trafik levhası” metaforları “gösterici/yönlendirici varlık olarak öğretmen” kategorisinde; “hazine, gül, hazine, beste, komedyen, çiçek, melek, tiyatrocu, arı, vatan, karınca, çiçek” metaforları “hoşça giden/sevilen varlık olarak öğretmen” kategorisinde; “kapı, televizyon, gözlük, araba direksiyonu, klavye, hayata açılan pencere, saat, musluk ve kapı” metaforları “mekanik olarak öğretmen” kategorisinde; “diken, diktatör, cellât, hamal, kırık bardak” ise “itici/istenmeyen varlık olarak öğretmen” kategorisinde ortaya çıkarılan metaforlardır.

Kart (2016), katılımcılarını 594 eğitim fakültesi son sınıf öğrencileri ve 302 pedagojik formasyon öğrencilerinin bulunduğu toplamda 896 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Öğretmen adaylarınca oluşturulan dokuz farklı metafor kategorisinden, “yol gösterici” olarak nitelendirilen metafor algısı katılımcıların en çok tercih ettikleri algı olarak yerini almıştır. İki farklı gruptan oluşan katılımcıların üretmiş oldukları metaforlarda kayda değer bir başkalık görülmemiştir.

Ateş, Ö. T. (2016), “Öğrencilerin öğretmen ve okul metaforları” konulu araştırmanın katılımcılarını, 2014-2015 akademik yılında Bartın kentindeki değişik okullardaki dördüncü ve sekizinci sınıf öğrencileri oluşturmuş olup, üretmiş oldukları metaforlar 12 ayrı kategoride gruplanmıştır. Tercih edilme durumuna göre sıralamak istersek; “bilgi verici ve besleyici olarak”, “seven ve koruyan olarak”, “saf ve hassas biri olarak”, “tanınmış ve değerli biri olarak”, “yol gösterici ve yönetici olarak”, “sevilmeyen ve cezalandırıcı biri olarak”, “sevilen ve eğlenceli biri olarak”, “somut bir varlık olarak”, “yetiştirici ve şekillendirici olarak”, “çalışkan ve mücadeleci biri olarak”, “değişken ve beklenmedik biri olarak”, “sıkıcı ve yorucu biri olarak” öğretmen kategorileri şeklindedir. Katılımcılar tarafından en fazla ortaya çıkarılan metaforlar “anne-baba, çiçek, kitap ,anne, ağaç, gül, ışık, melek, baba, güneş, mum” metaforlarıdır.

Ertürk, R. (2017), “İlkokul öğrencilerinin öğretmen kavramına ilişkin metaforik algıları” konulu araştırmasında 2016-2017 akademik yılında Bolu ili Yeniçağa ilçesindeki, iki değişik ilkokulda öğrenimine devam eden 3. ve 4. sınıf öğrencilerinin dahil olduğu 80 katılımcı bulunan çalışmada, “öğretmen” kavramı ile ilgili 33 farklı metafor ortaya çıkarılmıştır. Katılımcıların daha çok, “anne baba, bilgisayar, fırıncı, ayaklı sözlük ve güneş” tercih ettikleri saptanmıştır. Katılımcıların oluşturmuş olduğu kategorilere bakıldığında ise; “bilgi kaynağı olan öğretmen, yol gösterici öğretmen, şefkat göstergesi öğretmen, yetiştirici-şekillendirici öğretmen ve lider olan öğretmen” olmak üzere beş kavramsal kategoriden oluştuğu görülmüştür. Katılımcılar tarafından öğretmen kavramının idrak edilme sırasına bakıldığında en çok, “bilgi kaynağı olan öğretmen, yol gösterici öğretmen, şefkat göstergesi öğretmen, yetiştirici şekillendirici öğretmen” olarak algılanmıştır.

Sayın (2017), “Velilerin görüşleri doğrultusunda öğretmen kavramıyla ilgili metaforik çalışma” konulu araştırmasında, hazırlanmış olduğu anketi, Kahramanmaraş il merkezi ve ilçelerindeki farklı eğitim kademelerinde öğrenim görmekte olan öğrencilerin, velilerinden rastgele 930 veliye uygulanmıştır. Edinilen sonuçlara göre, veliler tarafından 125 farklı metafor ortaya konulmuştur. Üretilen metaforlar 13 ayrı kategoride gruplandırılmıştır. Yapılan anket sonuçlarına göre öğretmenlik mesleği metaforlarından en çok tercih edilenler; “mum-ışık- güneş, şemsiye ve kalem”, en az tercih edilenler ise; “tatilci, yasak savar ve tehditkâr” metaforlarıdır.

Araştırmaların tamamı dikkate alındığında öğretmen kavramına yönelik metaforik algıların genel olarak benzer kategorilerde toplandığı görülmüştür. En çok tercih edilen güneş, mum ve ışık metaforlarına çoğu çalışmada rastlanmıştır. Bu doğrultuda öğretmenin aydınlatıcı olma yönünün en çok tercih edilenlerden olduğu saptanmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: YÖNTEM

Araştırmanın bu bölümünde; araştırma modeli, evren ve örneklem, veri toplanma aracı hakkında bilgi ile verilerin toplanması ve çözümlenmesinde kullanılan usul ve teknikler açıklanmıştır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma “Öğretmenlerin ‘öğretmen’ kavramına yönelik metaforik algıları” ortaya çıkarılmak istendiğinden araştırma “nitel araştırma” desenindedir. İlkokullarda sınıf öğretmeni olarak görev yapmakta olan öğretmenlerin, öğretmen kavramına ilişkin ürettikleri metaforik algılarının ele alındığı çalışmada, nitel araştırma modellerinden “fenomenoloji (olgu bilim)” tercih edilmiş olup, çalışmada ortaya çıkan veriler “içerik analizi tekniği” kullanılarak saptanmıştır.

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini 2021-2022 akademik yılında Denizli İline bağlı Serinhisar İlçesinde görev yapan sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır. Evrenin tümüne ulaşılmasının hedeflenmiş, 35 sınıf öğretmenine ulaşılmıştır.

Araştırmada sınıf öğretmenlerinin cinsiyetleri, yaş ve öğretmenlik mesleğindeki kıdem yılı değişkenlerine ait dağılım yüzdeleri Tablo 1’ de verilmiştir.

Tablo 1. Katılımcılara Ait Kişisel Bilgilerin Frekans ve Yüzde Dağılımı

Değişken	Kategori	n	%
Cinsiyet	Kadın	22	62,9
	Erkek	13	37,1
Yaş	20-30 yaş arası	-	-
	31-40 yaş arası	18	51,4
	41-50 yaş arası	17	48,6
	51 yaş ve üzeri	-	-
	1 – 5 yıl	-	-
Kıdem Yılı	6 – 10 yıl	2	5,7
	11 – 15 yıl	8	22,9
	16 yıl ve üzeri	25	71,4

Tablo 1’ de görüldüğü gibi araştırmaya katılan Serinhisar ilçesinde görev yapan sınıf öğretmenlerinin kişisel bilgilerine ilişkin frekans ve yüzde dağılımları verilmiştir. Bu araştırmaya katılan öğretmenlerin % 62,9’ unun kadın; % 37,1’ inin erkek olduğu görülmektedir. Buna göre çoğunun kadın olduğu söylenebilir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin yaşa göre dağılımına bakıldığında; katılımcıların %51,4’ ü 31-40 yaş arası, % 48,6’sı 41-50 yaş arasındadır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin mesleki kıdem yılı olarak; % 5,7’si 6-10 yıl arasında; % 22,9’u 11-15 yıl arasında ; %71,4’ü 16 yıl ve üzerinde çalışmaktadırlar. Buna göre 16 yıl ve üzeri çalışan öğretmenlerin sayısı diğer öğretmenlere göre daha fazladır.

3.3. Veri Toplama Aracı

Çalışmada tercih edilen veri toplama aracı; iki kısımdan oluşmuştur. Anketin ilk kısmında araştırmacı tarafından kişisel bilgi formu oluşturulmuştur. Bu kısımda öğretmenlere ait genel bilgileri içeren ; 1) Cinsiyet, 2) Yaş 3)Öğretmenlik Mesleğindeki Kıdem Yılı olmak üzere üç soru bulunmaktadır. İkinci kısımda ise; öğretmenlere örnektekinin kopyası olan metafor tümcesinin yer aldığı bir form düzenlenmiştir. Sınıf öğretmenlerinin, öğretmen kavramına yönelik metafor algılarını belirlemek için; “öğretmen...gibidir; çünkü ...” şeklinde bir yarı yapılandırılmış soru ile tümcelerin bitirilmesi beklenmiştir. Katılımcıların düşünceleri doğrultusunda betimleme yapılmıştır.

3.4. Verilerin Toplanması

Çalışmada yer alan öğretmenlerin öğretmen kavramına ilişkin metaforlarını belirlemek üzere oluşturulan form iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm, katılımcılara ait; cinsiyet, yaş, kıdem yılı kişisel bilgilerini içeren bölümdür. İkinci bölüm ise; araştırmaya katılan öğretmenlerin, öğretmen kavramını hangi metaforla ilişkilendirdiğini belirlemek ve niçin bu karamla ilişkilendirdiğini açıklamaları amacıyla oluşturulmuştur. Öğretmenlerden; “Öğretmen.....gibidir;çünkü.....” cümlesini tamamlamaları istenmiştir. Öğretmenlerin bizzat kendilerinin doldurmuş oldukları bu formlar veri toplama aracı olarak kullanılmışlardır.

3.5. Verilerin Analizi

Öğretmenlerin “öğretmen kavramına yönelik metaforik algılarını” ortaya koymak amacıyla “yüzdellik ve frekans” değerleri bulunmaya çalışılmıştır. Öğretmenlerin oluşturdukları farklı metafor algılarına yönelik kategoriler oluşturularak analiz işlemi gerçekleştirilmiştir.

Araştırmada çalışılan sınıf öğretmenlerinin ortaya koydukları metaforlar içerik analizi yöntemiyle incelemeye alınmıştır. İçerik analizinde asıl hedef, elde edilen verileri doğru olarak izah edebilecek ilgili kavramlara ulaşabilmektir. Elde edilen veriler arasında aynı anlamı taşıyanları, seçili kavramlar ve gruplarla aynı noktada birleştirmek ve bunlar arasında anlaşılır bir uyum oluşturarak, anlaşılmasını sağlamak içerik analizinde uygulanan asıl işlemdir. Bu hedef doğrultusunda elde edilen verilerin belirlenen temalara göre dağılımı yapıp, ilgili kavramlar anlamlı bir biçimde örgütlenmelidir (Yıldırım ve Şimşek, 2008, s. 227). Sonuç olarak öğretmenlerin ürettikleri metaforların analizi dört aşamada ortaya konulmuştur. Bu aşamalar:

“Verileri kodlama ve ayıklama aşaması, kategori geliştirme aşaması, geçerlik ve güvenilirliği sağlama aşaması, yorumlama aşamasıdır” (Saban, 2008).

Öğretmenlerin ortaya koydukları metaforlara ait formlar numaralandırılarak ve üretilen metaforların anlamlı ve anlaşılır olup olmadıkları, birinci aşama olan verileri kodlama ve ayıklama aşamasında saptanmaya çalışılmıştır. Elde edilen metaforlara ilişkin formlarda, ilgili cümlelerin açık ve net yazılıp yazılmadığı, üretilen metaforla ilgili cümlede ya da sebep cümlesinde algıyı bozan bir eksiklik ya da anlaşılmazlık bulunup bulunmadığı tespit edilmiştir. Mevcut formlarda bulunan metaforlar 2.tablonun 2. sütununa form numarasıyla birlikte kaydedilmiştir. Oluşturulmuş olan formlar tekrar incelenmiştir ve mevcut olan tüm metaforlar için “(1) benzeyen, (2) benzetilen ve (3) benzeyen ve benzetilen” arasında mevcut olan bağlantı ortaya çıkarılmıştır. Mevcut formlar ve oluşturulan metaforların incelenmesinin ardından 35 sınıf öğretmenine ait formlardan, 21 farklı metafor oluşturulmuştur.

Kategori oluşturma safhası olan ikinci safhada sınıf öğretmenleri tarafından üretilmiş olan metaforları, benzeyen ve benzetilen arasındaki bağlantıya dikkat edilerek kategorilendirme oluşturulmuştur. Oluşturulan kategorilere bakıldığında, altı farklı kategorinin belirlenmiş olduğu görülmekte olup bu kategorilerin öğretmen kavramına yönelik uygun görülen rollerden yola çıkılarak oluşturulmuş olduğu fark edilmektedir. Sınıf öğretmenleri tarafından oluşturulan her bir metafor ilgili olduğu kategorinin sağında

oluşturulan kısımlara yazılarak anlaşılabilirlik sağlanmıştır. Ayrıca her metaforun frekans ve yüzde değerleri, tüm katılımcılardan elde edilen veriler doğrultusunda hesaplanarak tablolarda belirtilmiştir.

Öğretmenler tarafından oluşturulmuş metaforların, benzer özellikleri düşünülerek kavramsal kategorilere bölünmüş olduğu üçüncü safhada, araştırmanın geçerliliğinin bulunması hedeflenmiştir. Üretilmiş metaforlar ve oluşturulan kavramsal kategoriler değerlendirmeye alınarak, mevcut metaforlar ile oluşturulan kavramsal kategorilerin örtüşüp örtüşmediği saptanmıştır. Miles ve Huberman (2016)'ya göre; "Aynı veri kümesini kodlayan iki kodlayıcının kontrol kodlaması yapması gerekir, birden fazla metne dökülmüş saha kodları ayrı kodlanır ve daha sonra ortaya çıkan çalışma iki çalışmacı tarafından tekrar gözden geçirilir". Güvenirliğin oluşması için, kodlayıcılarla aynı düşüncede bir olma oranı %80 ve üzeridir. Güvenirlik hesabı; "Güvenirlik = görüş birliği / görüş birliği + görüş ayrılığı" formülüyle oluşturulur. "Güvenirlik = görüş birliği / görüş birliği + görüş ayrılığı = 32 / 32 + 1 = 0,97" formülü ile de uzman ve araştırmacının fikir birliği ve fikir ayrılığı oranı saptanmış olur. Bu oranın % 97 ile güvenilirlik oluşturduğu gözlenmiştir.

Yorumlama aşaması olan dördüncü safhada, öğretmenlerin öğretmen kavramına ilişkin ürettikleri metaforları kullanan öğretmen sayılarının frekans değeri ve metafor tercih yüzdeleri tespit edilmiştir. Son olarak yorumlama yapabilmek için sonuçlar analiz edilmiş ve tablo, grafiklerle sonuçlar desteklenerek, metafor çalışmasının meydana gelişini ifade eden söylemler bulgular bölümünde yerini almıştır. Metafor çalışmasını yapan öğretmenlere ait "Ö1, Ö2, Ö3..." biçiminde kodlamalara yer verilmiştir.

DÖRDÜNCÜBÖLÜM: BULGULAR VE YORUM

Bu kısımda, sınıf öğretmenlerinin öğretmen kavramına ilişkin metafor algılarını öğrenmek için yapılan çalışma ve çalışma sonucu ulaşılan veriler ile verilerin analizine ait bulgular bulunmaktadır. Yapılan çalışmanın amacı göz önüne alınarak sınıf öğretmenlerinin “öğretmen” kavramına ilişkin ortaya çıkardıkları metaforlar ve bu metaforların benzer yönleri saptanmaya çalışılmıştır.

4.1. Alt Problemlere İlişkin Bulgular

Bu bölümde;

1. Sınıf öğretmenlerinin öğretmen kavramına ilişkin ortaya çıkardıkları metaforlar nelerdir?
  2. Metaforların kavramsal kategorilere dağılımı nasıldır?
- Alt problemlerine ilişkin bulgulara ait verilere ve yorumlara yer verilmiştir.

4.1.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın birinci alt problemi, “Sınıf öğretmenlerinin öğretmen kavramına yönelik geliştirdikleri metaforlar nelerdir?” biçiminde belirlenmiştir.

Araştırma sorusu ile ilgili elde edilen bulgular aşağıdaki Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. *Sınıf Öğretmenlerinin Öğretmen Kavramına Yönelik Geliştirdikleri Metaforlar*

No	Metafor	Frekans (f)	Yüzde (%)
1	Güneş	7	20
2	Işık	5	13,3
3	Mum	2	5,8
4	Rehber	1	2,9
5	Gelecek	1	2,9
6	Hayat	1	2,9
7	Yol gösterici	1	2,9

(devamı arkada)

Tablo 2.Sınıf Öğretmenlerinin Öğretmen Kavramına Yönelik Geliştirdikleri Metaforlar(devamı)

No	Metafor	Frekans (f)	Yüzde (%)
8	Pusula	1	2,9
9	Usta	1	2,9
10	Bahçıvan	1	2,9
11	Haykeltraş	1	2,9
12	Marangoz	1	2,9
13	Google	1	2,9
14	Orman	1	2,9
15	Su	2	5,8
16	Kil	1	2,9
17	Ağaç	2	5,8
18	Tarla	1	2,9
19	Mıknatıs	1	2,9
20	İlaç	1	2,9
21	Anne	2	5,8
TOPLAM		35	100

Tablo 2 incelendiğinde; öğrencilerin öğretmen algısına ilişkin 21 değişik metafor ortaya çıkardıkları gözlenmektedir. Tercih edilme sıklığı göz önüne alındığında, metaforların tercih edilme sıklığı şöyle sıralanmaktadır: Güneş (7), ışık (5), mum (2), mum (8), rehber (1), gelecek (1), hayat (1), yol gösterici (1), pusula (1), usta (1), bahçıvan (1), heykeltraş (1), marangoz (1), google (1), orman (1), su (2), kil (1), ağaç (2), tarla (1), mıknatıs (1), ilaç (1), anne (2). Tablo 2’de yer alan metaforlar ele alındığında, Tablo 3’te bulunan araştırmanın kavramsal kategorileri oluşturulmuş ve her bir kategoride bulunan metaforların sayısı (f) ve bu metaforların dağılımı (%) ile metaforu tercih eden öğretmen sayısı (f)ve öğretmen dağılımı (%) verilmiştir.

4.1.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın ikinci alt problemi, “Metaforların kavramsal kategorilere dağılımı nasıldır?” biçiminde belirlenmiştir.

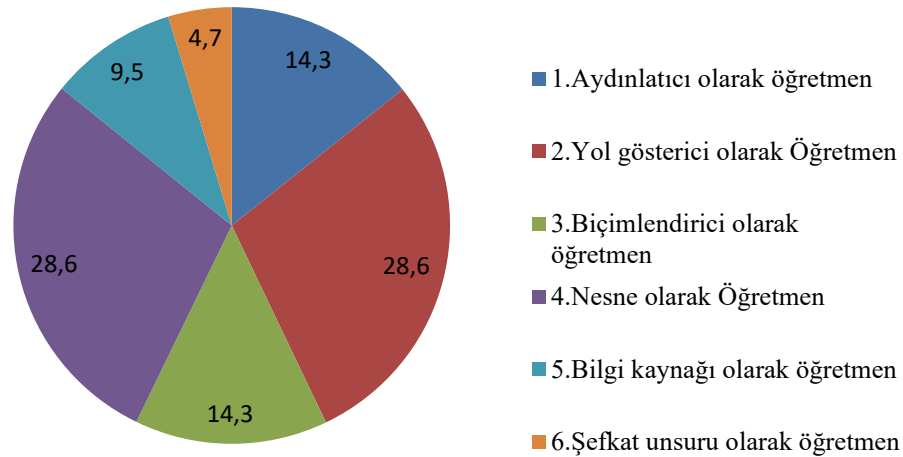
Araştırma sorusu ile ilgili elde edilen bulgular aşağıdaki Tablo 3’de verilmiştir.

Tablo 3.Öğretmenlerin Öğretmen Kavramına Yönelik Ürettiği Metaforların Kategorilere Dağılımı

Kategori	Metaforlar (Kodlar)	Metafor (n= 21)		Öğretmen (n=35)	
		Sayısı <i>f</i>	Dağılımı %	Sayısı <i>f</i>	Dağılımı %
Aydınlatıcı Olarak Öğretmen	Güneş (7) Işık (5) Mum (2)				
TOPLAM		3	14.3	14	40
Yol Gösterici Olarak Öğretmen	Rehber (1) Gelecek(1) Hayat (1) Yol Gösterici (1) Pusula (1) Usta (1)				
TOPLAM		6	28.6	6	17.1
Biçimlendirici Olarak Öğretmen	Bahçıvan (1) Haykeltraş (1) Marangoz (1)				
TOPLAM		3	14.338.5		
Nesne Olarak Öğretmen	Su (2) Kil (1) Ağaç (2) Tarla (1) Mıknatıs (1) İlaç (1)				
TOPLAM		6	28.6	8	22.8
Bilgi Kaynağı Olarak Öğretmen	Google (1) Orman (1)				
TOPLAM		2	9.5	2	5.8
Şefkat Unsuru Olarak Öğretmen	Anne (2)				
TOPLAM		1	4.7	2	5.8
GENEL TOPLAM		21	100	35	100

Tablo 3 ele alındığında; öğretmenlerin 21 metafor ortaya çıkardıkları saptanmıştır. Öğretmenlerin ortaya koydukları metaforların kavramsal kategorilere göre dağılımına incelendiğinde, tercih edilme sayısına bakılarak “Aydınlatıcı Olarak Öğretmen” kategorisinde 3 (% 14.3), “Yol Gösterici Olarak Öğretmen” kategorisinde 6 (% 28.6),

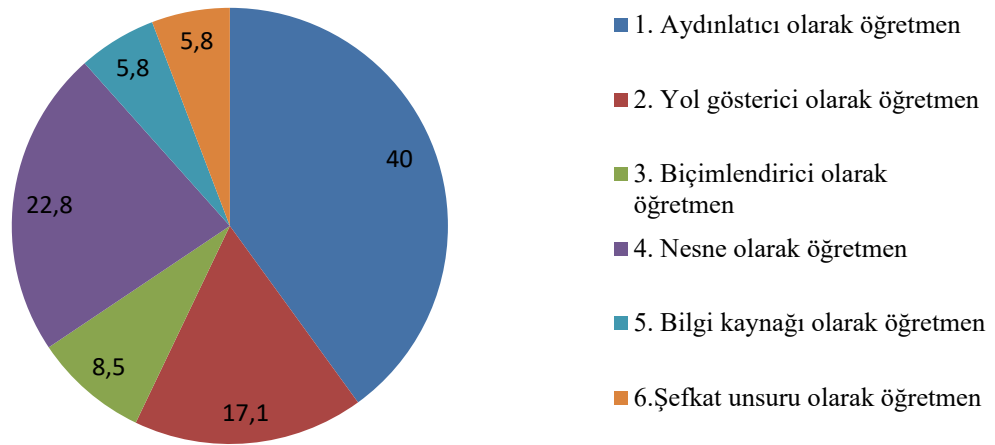
“Biçimlendirici Olarak Öğretmen” kategorisinde 3 (% 14.3), “Nesne Olarak Öğretmen” kategorisinde 6 (% 28.6), “Bilgi Kaynağı Olarak Öğretmen” kategorisinde 2 (% 9,5), “Şefkat Unsuru Olarak Öğretmen” kategorisinde 1 (% 4.7) metafor ortaya koydukları görülmüştür. Tablo 3’ten yararlanılarak öğretmenlerin öğretmen kavramına yönelik ortaya koydukları metaforların kategorilere dağılımı (%) Şekil 1’de gösterilmiştir:

Şekil 1. Tüm Öğretmenlerin Öğretmen Kavramına Yönelik Ürettikleri Metaforların Kategorilere Dağılımı (%)

Şekil 1’deki dağılımı incelediğimizde; “Yol Gösterici Olarak Öğretmen” kategorisi ile “Nesne Olarak Öğretmen” kategorisinde üretilen metafor sayılarının frekans ve yüzde değerleri bakımından aynı olduğu görülmüştür. Ayrıca “Aydınlatıcı Olarak Öğretmen” ve “Biçimlendirici Olarak Öğretmen” kategorilerinde üretilen metafor sayılarının da frekans ve yüzde değerleri bakımından aynı olduğu görülmüştür.

Tablo 3’e göre; her bir kavramsal kategoriye metafor üreten toplamda 35 öğretmenin kategorilere dağılımı göz önüne alındığında frekans sıklığına göre “Aydınlatıcı Olarak Öğretmen” kategorisinde 14 (% 40), “Yol Gösterici Olarak Öğretmen” kategorisinde 6 (% 17.1), “Biçimlendirici Olarak Öğretmen” kategorisinde 3 (% 8.5), “Nesne Olarak Öğretmen” kategorisinde 8 (% 22.8), “Bilgi Kaynağı Olarak Öğretmen” kategorisinde 2 (% 5,8), “Şefkat Unsuru Olarak Öğretmen” kategorisinde 2 (% 5.8) metafor ürettikleri belirlenmiştir. öğretmen kavramına yönelik metafor kullanan öğrencilerin kategorilere dağılımı (%) kategorilere dağılımı Şekil 2’de gösterilmiştir:

Şekil 2. Öğretmen Kavramına Yönelik Metafor Kullanan Tüm Öğretmenlerin Kategorilere Dağılımı (%)

Şekil 2’deki dağılımı incelediğimizde; “Aydınlatıcı Olarak Öğretmen” kategorisi; bu metaforu kullanan öğretmen sayısı olarak birinci sırada yer almaktadır. Metaforu kullanan öğretmen sayısı bakımından 2. sırada “Nesne Olarak Öğretmen” kategorisi, 3. Sırada “Yol Gösterici Olarak Öğretmen”, 4. sırada “Biçimlendirici Olarak Öğretmen”, 5. sırada ise aynı yüzdelik dağılıma sahip olan “Bilgi Kaynağı Olarak Öğretmen” ve “Şefkat Unsuru Olarak Öğretmen” kategorileri yer almaktadır.

4.1.2.1. Birinci Kategoriye İlişkin Bulgular (Aydınlatıcı Olarak Öğretmen Kategorisi)

Tablo 4. Aydınlatıcı Olarak Öğretmen Kategorisinde Öğretmenlerin Ürettikleri Metaforların Dağılımı

Kategori (Kodlar)	Metaforlar	Metafor (n= 21)		Öğretmen (n=35)	
		Sayısı	Dağılımı	Sayısı	Dağılımı
		<i>f</i>	%	<i>f</i>	%
Aydınlatıcı Olarak Öğretmen	Güneş (7)				
	Işık (5)				
	Mum (2)				
TOPLAM		3	14.3	14	40

Tablo 4'e göre "Aydınlatıcı Olarak Öğretmen" kategorisi 3 adet metafor ile ilişkilendirilmiştir. Bu kategoriyle ilgili metaforlar; güneş (7), ışık (5), ve mum (2) metaforlarıdır. Bu kategoriye 14 öğretmen temsil etmektedir. Bu kategoriyle ilgili görüşlerden alınan ifadeler şöyledir:

Ö.1. Öğretmen güneş gibidir; çünkü hem çocukları hem de çevresindekileri bilgisiyle aydınlatır.

Ö.2. Öğretmen güneş gibidir, her yere ışık saçar.

Ö.3. Öğretmen güneş gibidir, çünkü bilgisini, sevgisini, ilgisini güneş ışığı gibi öğrencilerine yansıtır.

Ö.4. Öğretmen güneş gibidir, öğrencilerini büyütür ve geliştirir.

Ö.5. Öğretmen bir güneş gibidir, çünkü etrafını aydınlatmak ve her sabah çocukların hayatına yeniden doğmak için vardır.

Ö.6. Öğretmen güneş gibidir, çünkü sonsuz sabrı ve bilgisiyle öğrencilerini aydınlatır.

Ö.7. Öğretmen güneş gibidir, öğrencileri sevgisiyle ısıtır, bilgisiyle aydınlatır.

Ö.8. Öğretmen ışık gibidir, çünkü her tarafı aydınlatır.

Ö.9. Öğretmen ışık gibidir, çünkü öğrencilerini bilgisinin ve sevgisinin ışığında aydınlatır.

Ö.10. Öğretmen ışık gibidir, çünkü verdiği ışıkla binlerce beyin aydınlanır.

Ö.11. Öğretmen tükenmeyen ışık gibidir, öğrencilerine bilgi aktardıkça o ışık çoğalır, yayılır.

Ö.12. Işık gibidir, çünkü etrafını aydınlatır.

Ö.13. Öğretmen mum gibidir, çünkü kendisini tüketirken etrafını aydınlatır.

Ö.14. Mum gibidir, çünkü bilgileriyle etrafı aydınlatır.

4.1.2.2. İkinci Kategoriye İlişkin Bulgular (Yol Gösterici Olarak Öğretmen Kategorisi)

Tablo 5.Yol Gösterici Olarak Öğretmen Kategorisinde Öğretmenlerin Ürettikleri Metaforların Dağılımı

Kategori	Metaforlar (Kodlar)	Metafor (n= 21)		Öğretmen (n=35)	
		Sayısı	Dağılımı	Sayısı	Dağılımı
		<i>f</i>	%	<i>f</i>	%
Yol Gösterici Olarak Öğretmen	Rehber (1)				
	Gelecek(1)				
	Hayat (1)				
	Yol Gösterici (1)				
	Pusula (1)				
	Usta (1)				
TOPLAM		6	28.6	6	17.1

Tablo 5' e göre "Yol Gösterici Olarak Öğretmen Kategorisi" 6 adet metafor ile ilişkilendirilmiştir. Bu kategori ile ilgili metaforlar; rehber (1), gelecek(1), hayat (1), yol gösterici (1), pusula (1), usta (1) metaforlarıdır. Bu kategoriyi 6 öğretmen temsil etmektedir. Bu kategoriyle ilgili görüşlerden alınan ifadeler şöyledir:

Ö.15. Öğretmen rehber gibidir, çünkü öğrencilerin bilgiye ulaşmada ve davranış geliştirmede öğretmenin rehberliği önemlidir.

Ö.16. Öğretmen gelecektir. Çünkü gelecek onun eseridir.

Ö.17. Öğretmen hayattır, çünkü bireylerin hayatı üzerinde en etkili kişidir.

Ö.18. Öğretmen yol gösterendir. Çünkü öğrenciler, tamamen öğretmenin onlar için açtığı yolda yürürler.

Ö.19. Öğretmen pusula gibidir. Çünkü yol göstericidir.

Ö.20. Öğretmen usta gibidir. Çünkü elinin altındaki öğrencilerine tecrübelerini iletcek, bilmediklerini öğretecek, yetiştirecek ve eğitecektir.

4.1.2.3.Üçüncü Kategoriye İlişkin Bulgular (Biçimlendirici Olarak Öğretmen Kategorisi)

Tablo 6.Biçimlendirici Olarak Öğretmen Kategorisinde Öğretmenlerin Ürettikleri Metaforların Dağılımı

Kategori	Metaforlar (Kodlar)	Metafor (n= 21)		Öğretmen (n=35)	
		Sayısı	Dağılımı	Sayısı	Dağılımı
		<i>f</i>	%	<i>f</i>	%
Biçimlendirici Olarak Öğretmen	Bahçıvan (1) Heykeltıraş (1) Marangoz (1)				
TOPLAM		3	14.3	3	8.5

Tablo 6' ya göre “Biçimlendirici Olarak Öğretmen” 3 adet metafor ile ilişkilendirilmiştir. Bu kategori ile ilgili metaforlar; bahçıvan (1), heykeltıraş(1),marangoz (1) metaforlarıdır. Bu kategoriye 3 öğretmen temsil etmektedir. Bu kategoriyle ilgili görüşlerden alınan ifadeler şöyledir:

Ö.21. Bahçıvan gibidir, çünkü bir cennet bahçesi de oluşturabilir ya da o bahçeyi kurutabilir de.

Ö.22. Öğretmen bir heykeltıraş gibidir, çünkü önündeki varlığı istediği gibi şekillendirir.

Ö.23. Öğretmen marangoz gibidir, çünkü tahtaya da çocuk gibi şekil verilir

4.1.2.4. Dördüncü Kategoriye İlişkin Bulgular (Nesne Olarak Öğretmen Kategorisi)

Tablo 7. Nesne Olarak Öğretmen Kategorisinde Öğretmenlerin Ürettikleri Metaforların Dağılımı

Kategori	Metaforlar (Kodlar)	Metafor (n= 21)		Öğretmen (n=35)	
		Sayısı	Dağılımı	Sayısı	Dağılımı
		<i>f</i>	%	<i>f</i>	%
Nesne Olarak Öğretmen	Su (2)				
	Kil (1)				
	Ağaç (2)				
	Tarla (1)				
	Mıknatıs (1)				
	İlaç (1)				
TOPLAM		6	28.6	8	22.8

Tablo 7'ye göre "Nesne Olarak Öğretmen" 6 adet metafor ile ilişkilendirilmiştir. Bu kategori ile ilgili metaforlar; su (1), kil (1), ağaç (1), tarla (1), mıknatıs (1), ilaç (1) metaforlarıdır. Bu kategoriyi sekiz öğretmen temsil etmektedir. Bu kategoriyle ilgili görüşlerden alınan ifadeler şöyledir:

Ö.24. Öğretmen, su gibidir. Çünkü insanlara hayat verir, can verir.

Ö.25. Öğretmen su gibidir, çünkü bir bitkinin yetişmesinde su ne kadar önemli ve gerekiyorsa öğrencinin yetişmesinde de öğretmen o derece gerekli ve önemlidir.

Ö.26. Kil gibidir, çünkü istediğin şekil sana bağlıdır.

Ö.27. Öğretmen ağaç gibidir meyve verir gölge verir kereste verir ama kimse kıymetini bilmez.

Ö.28. Meyve veren ağaç gibidir. Çünkü öğrencilerine bir şeyler vereceğim diye uğraşır.

Ö.29. Öğretmen bir tarladır. Her çeşit ürünü yetiştirir.

Ö.30. Öğretmen mıknatıs gibidir, çünkü tüm öğrencileri etrafında birleştirir. Kutupları uymazsa itici de olabilir.

Ö.31. Öğretmen ilaç gibidir. Her soruna çözüm bulmaya çalışır.

4.1.2.5.Beşinci Kategoriye İlişkin Bulgular (Bilgi Kaynağı Olarak Öğretmen Kategorisi)

Tablo 8.*Bilgi Kaynağı Olarak Öğretmen Kategorisinde Öğretmenlerin Ürettikleri Metaforların Dağılımı*

Kategori Metaforlar (Kodlar)	Metafor (n= 21)		Öğretmen (n=35)	
	Sayısı	Dağılımı	Sayısı	Dağılımı
	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%
Bilgi Kaynağı Olarak Öğretmen	Google (1)			
	Orman (1)			
TOPLAM	2	9.5	2	5.8

Tablo 8’ e göre “Bilgi Kaynağı Olarak Öğretmen” 2 adet metafor ile ilişkilendirilmiştir. Bu kategori ile ilgili metaforlar; google (1), orman (1) metaforlarıdır. Bu kategoriyi 2 öğretmen temsil etmektedir. Bu kategoriyle ilgili görüşlerden alınan ifadeler şöyledir:

Ö.32. Öğretmen Google gibidir. Çünkü öğrencinin gözünde her şeyi bilen, bilgisine güvenilen kişidir.

Ö.33. Öğretmen orman gibidir, çünkü ağaçların evidir.

4.1.2.6 Altıncı Kategoriye İlişkin Bulgular (Şefkat Unsuru Olarak Öğretmen Kategorisi)

Tablo 9. *Şefkat Unsuru Olarak Öğretmen Kategorisinde Öğretmenlerin Ürettikleri Metaforların Dağılımı*

Kategori Metaforlar (Kodlar)	Metafor (n= 21)		Öğretmen (n=35)	
	Sayısı	Dağılımı	Sayısı	Dağılımı
	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%
Şefkat Unsuru Olarak Öğretmen	Anne (1)			
TOPLAM	2	9.5	2	5.8

Tablo 9' a göre “Şefkat Unsuru Olarak Öğretmen” 1 adet metafor ile ilişkilendirilmiştir. Bu kategori ile ilgili metaforlar; anne (1) metaforudur. Bu kategoriye 2 öğretmen temsil etmektedir. Bu kategoriyle ilgili görüşlerden alınan ifadeler şöyledir:

Ö.34. Anne gibidir. Hem eğitir hem öğretir.

Ö.35.Öğretmen anne gibidir. Çünkü şefkatlidir ve candan sever çocukları

BEŞİNCİ BÖLÜM: TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Tartışma ve Sonuç

Yapılan araştırmada; Denizli ilinin Serinhisar ilçesindeki ilkokullarda çalışmakta olan sınıf öğretmenlerinin, “öğretmen kavramına ilişkin metafor algılarına yönelik ürettikleri metaforlar” ile ortaya çıkan metaforların benzer yönleri dikkate alınarak, ortaya konulan kavramsal kategorilerle ulaşılan veriler yer almıştır. Elde edilen verilere ilişkin sonuçlar yeri geldikçe incelenmiştir. İncelenen sonuçlarla ilgili bulgular, öncesinde üzerinde çalışılmış olan araştırmalardan tespit edilmiş değerlendirmelerle kıyaslanarak yorumlamaya gidilmiştir. Ayrıca sonuç ve tartışmalara ilişkin yeni fikirlere de yer verilmiştir. Sınıf öğretmenleri, araştırma sonucunda 21 değişik metafor üretmiş; “öğretmen” kavramına yönelik kullandıkları metaforlarda “güneş” metaforu öncelik sırasında yer alırken, sonraki metaforlar ise tercih sıralamasına göre “ışık”, “mum”, “anne” ve “su” metaforları olarak yer almışlardır. Bu sonuçlara bakıldığında “Aydınlatıcı olarak öğretmen” kategorisinde yer alan metaforların daha çok kullanıldığı görülmüştür. Benzer şekilde farklı araştırmalarda da (Yılmaz, F , Göçen, S , Yılmaz, F . 2013; Tulunay Ateş, 2016; Turhan ve Yaraş ,2013; Kıral,2015; Koç,S, 2014) “Bilgi kaynağı olarak öğretmen”, “Yol gösterici olarak öğretmen”, “Yönlendirici olarak öğretmen”, “Sevilen bir unsur olarak öğretmen” gibi farklı kategorilerde metaforlar oluşturulmuştur. Yapılan araştırmalarda ortaya çıkan metaforların, benzer kategorilerde benzer metaforik algılar sunulduğu belirlenmiştir. Bu yönden de araştırmalar ortak özellik göstermektedir.

Öğretmen kavramına yönelik öne sürülen metaforların tamamı, soyut ya da somut kavramlar ile ilişkilendirilmiş olup, olumlu yönde algılar içermektedirler.

5.2. Öneriler

- Öğretmen kavramına ilişkin metafor algıları konulu çalışma ülkemizdeki değişik bölgelerdeki okullarda da uygulanarak öğretmen kavramının algılanma şekilleri kıyaslanabilir.
- Öğretmenler de kendilerine yönelik öğretmen algılarını öğrenmek üzere , öğrencilerine metafor çalışması yaptırabilirler.
- Öğretmenler, derslerinde konuları öğretirken, o konuya ilişkin kavramlarda metafor tekniğinden yararlanılabilirler.

KAYNAKÇA

- Akyüz, Y. (2006). Türkiye’de Öğretmen Yetiştirmenin 160. Yılında Darülmualimîn’in İlk Yıllarına Toplu ve Yeni Bir Bakış: A New and Overall View to the First Years of Darülmualimîn (Teacher Training College) in the 1.
- Ateş, Ö. T. (2016). Öğrencilerin öğretmen ve okul metaforları. *Uluslararası Güncel Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 78-93.
- Aydeş, S. S., & Uğur, A. K. I. N. (2016). Okul yöneticilerinin öğretmenlere yönelik metaforik algıları. *Sakarya University Journal of Education*, 6(3), 20-39.
- Bayram, Ö. Z. E. R., & Gelen, İ. Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterliklerine Sahip Olma Düzeyleri Hakkında Öğretmen Adayları Ve Öğretmenlerin Görüşlerinin Değerlendirilmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(9), 39-55.
- Büyükkaya, CE. (2019). Farklı okul düzeylerindeki öğrencilerin öğretmen kavramına yönelik metaforik algıları (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). *Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*.
- Cerit, Y. (2008). Öğretmen kavramı ile ilgili metaforlara ilişkin öğrenci, öğretmen ve yöneticilerin Görüşleri. *Türk eğitim bilimleri dergisi*, 6(4), 693-712.
- Çelikten, M. (2005, Eylül). Kültür ve Öğretmen Metaforları. XIV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi’nde sunulmuş bildiri, Pamukkale Üniversitesi, Denizli.
- Çelikten, M. (2006). Kültür ve Öğretmen Metaforları. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(2), 269-283.
- Çeliköz, N. (2003). Bir meslek olarak öğretmenlik ve etiği. *Öğretmenlik mesleğine giriş*.
- Ekiz, D., & Koçyiğit, Z. (2013). Sınıf öğretmenlerinin “öğretmen” kavramına ilişkin metaforlarının tespit edilmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 21(2), 439-458.
- Erden. M. (1998). Öğretmenlik mesleğine giriş. İstanbul: Alkım.
- Ertürk, R. (2017). İlkokul öğrencilerinin “öğretmen” kavramına ilişkin metaforik algıları. *E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 8(3), 1-15.

- Işık, Ö. (2014). *Sınıf öğretmeni adaylarının öğretmen, öğretme, öğrenme kavramları ile ilgili metaforik algılarının yapılandırmacı yaklaşım açısından incelenmesi* (Master's thesis, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü).
- Kart, M. (2016). Pedagojik formasyon öğrencileri ile eğitim fakültesi öğrencilerinin öğretmen kavramına ilişkin metaforik algıları. Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Denizli. Enstitü.
- Kazu, İ. Y., & Hüseyin, Ç. A. M. (2019). Öğretmen Yeterliği Ve Nitelikleri Üzerine Yapılmış Lisansüstü Çalışmaların İncelenmesi: Bir İçerik Analizi Çalışması. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(71), 1349-1367.
- Kıral, E. (2015). Öğretmen adaylarının algılarına göre öğretmen metaforları. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(1), 57-65.
- Koç, E. S. (2014). Sınıf öğretmeni adaylarının öğretmen ve öğretmenlik mesleği kavramlarına ilişkin metaforik algıları.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2017). Öğretmenlik mesleği genel yeterlikleri. Ankara: MEB Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü.
- Turhan, M., & Yaraş, Z. Öğretmen Ve Öğrencilerin Öğretmen, Disiplin, Müdür, Sınıf Kuralları, Ödül Ve Ceza Kavramlarına İlişkin Metafor Algıları. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 23(1).
- Saracaloğlu, A. S. (2009). Ortaöğretim Sosyal Alanlar Öğretmenliği Tezsiz Yüksek Lisans Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Yeterlikleri, Kaygıları Ve Akademik Güdülenme Düzeyler (ss. 38-54). *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(2), 38-54.
- Saban, A. (2004). Giriş düzeyindeki sınıf öğretmeni adaylarının “öğretmen” kavramına ilişkin ileri sürdükleri metaforlar. *Türk eğitim bilimleri dergisi*, 2(2), 131-155.
- Saban, A., Koçbeker, B. N., & Saban, A. (2006). Öğretmen adaylarının öğretmen kavramına ilişkin algılarının metafor analizi yoluyla incelenmesi. *Kuram ve uygulamada eğitim bilimleri*, 6(2), 509-522.
- Sayin, A. (2017). *Velilerin görüşleri doğrultusunda öğretmen kavramı (Metaforik bir çalışma)* (Master's thesis, Eğitim Bilimleri Enstitüsü).
- Thayer-Bacon, B. J. (2003). Thinking constructively with metaphors. *Studies in philosophy and education*, 22, 127-138.
- Yılmaz, F., Göçen, S., & Yılmaz, F. (2013). Öğretmen adaylarının öğretmen kavramına ilişkin algıları: Bir metaforik çalışma. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(1).

EKLER**Ek 1 : Ölçek Uygulama İzin Belgeleri**

T.C.
DENİZLİ VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-16605029-44-34363313
Konu : Anket Uygulama İzni

11/10/2021

VALİLİK MAKAMINA

İlgi : Pamukkale Üniversitesi Rektörlüğü'nün 31.08.2021 tarihli ve 94442 sayılı yazıları.

Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Temel Eğitim Anabilim Dalı Sınıf Eğitimi Tezsiz Yüksek Lisans Programı öğrencisi Hürriyet TEKSÖZ, "Sınıf Öğretmenlerinin Öğretmen Kavramına İlişkin Metafor Algıları" konulu proje çalışmasına yönelik hazırlanmış olduğu anket/ölçek formlarını İlgi yazı gereği Müdürlüğümüze bağlı Denizli ili Serinhisar ilçesinde bulunan ilkokullarda görev yapan sınıf öğretmenlerine uygulamak istemektedir.

Yukarıda adı geçen müracaat ile ilgili (Lisans/Lisansüstü/Doktora) öğrencileri ve Öğretim Görevlilerinin ilgi yazıları ekinde belirtmiş oldukları okullarda, (Ortaöğretim/İlköğretim/Okulöncesi) konuları ile ilgili anket çalışmalarının 2020/2 Nolu "Araştırma Uygulama İzinleri" Genelgesinde belirtilen esaslar gereğince; Okul ve kurumların eğitim-öğretim faaliyetlerini aksatmayacak şekilde yüz yüze eğitim öğretime ara verilmesi göz önüne alınarak örgün eğitimin 2021/2022 eğitim-öğretim yılı içinde tam olarak başlamasıyla birlikte denetimi ilçe millî eğitim müdürlükleri ve okul/kurum idaresinde olmak üzere, kurum faaliyetlerini aksatmadan, gönüllülük esasına göre, onaylı bir örneği Müdürlüğümüzde muhafaza edilen ve uygulama sırasında da mühürlü ve imzalı örnekten çoğaltılan veri toplama araçlarının uygulanması, ilgili genelgenin 28. Maddesi ve "Araştırma İzni Başvuru Taahhütnamesi"nin 16. Maddesi gereği **sonuç raporunun çalışma bitiminden itibaren 30 gün içerisinde kurumunuz aracılığı ile gönderilmesi** Müdürlüğümüze uygun görülmüştür.

Olurlarınıza arz ederim.

Süleyman EKİCİ
İl Millî Eğitim Müdürü

OLUR
11/10/2021
Hakkı ÜNAL
Vali a.
Vali Yardımcısı

T.C.
DENİZLİ VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE

Kurumunuzca Müdürlüğümüzden talep edilen araştırma isteklerine ait Makam Onayı ve Müdürlüğümüze Onay verilen anket formları ekte gönderilmiştir.
Gereğini rica ederim.

Hakkı ÜNAL
Vali a.
Vali Yardımcısı

Ek:
1-Anket Formları

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Adres : M.Akif Ersoy Mah. 29 Ekim Bulv.No:174/1
Merkeze/fendi/DENİZLİ
İnternet Adresi: <http://denizli.meb.gov.tr>
E-Posta: ab20@meb.gov.tr
Kep Adresi : meb@hs01.kep.tr

Belge Doğrulama Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/meb-ebys>
Bilgi için: Hüseyin ERKOÇ-V.H.K.İ. / Sefa GELMİŞ-Şef
Telefon No : 0 (258) 234 20 95
Faks : 0 (258) 234 20 99

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 310e-1ec2-3284-8dca-95c2 kodu ile teyit edilebilir.

Evrak Tarih ve Sayısı: 31.08.2021-E.94442

T.C.
PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ
Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı

36962
18.5.

Sayı : E-93282220-302.08.01-94442
Konu : Ölçek Uygulama İzni (Hürriyet TEKSÖZ)

31.08.2021

DENİZLİ VALİLİĞİNE
(Denizli İl Millî Eğitim Müdürlüğü)

İlgi : Üniversitemiz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğünün 26.08.2021 tarihli ve E-30575850-302.08.01-93989 sayılı yazısı.

Üniversitemiz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Temel Eğitim Anabilim Dalı Sınıf Eğitimi Tezsiz Yüksek Lisans Programı 202102004 numaralı öğrencisi Hürriyet TEKSÖZ'ün, "Sınıf Öğretmenlerinin Öğretmen Kavramına İlişkin Metafor Algıları" başlıklı proje çalışması kapsamında, Denizli ili Serinhisar ilçesindeki ilkokullarda görev yapan sınıf öğretmenlerinden veri toplamak üzere ölçek uygulayabilmesi için gerekli izinlerin verilmesi hususunda;

Gereğini bilgilerinize arz ederim.

Prof. Dr. İbrahim KISAÇ
Rektör a.
Rektör Yardımcısı

Ek: İlgi Yazı ve Ekleri (18 Sayfa)

İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ

22 Eylül 2021
VALİ Y.

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :BS5N449BAL Pin Kodu :78452 Belge Takip Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/pau-ebys>
Adres:Kınıklı Yerleşkesi Rektörlük Binası 20160/DENİZLİ
Telefon:0 (258) 296 21 51 Faks:0 (258) 296 23 32
e-Posta:oid@pau.edu.tr Elektronik Ağ:http://www.pau.edu.tr/oidb
Kep Adresi: paurektorluk@hs01.kep.tr

Bilgi için: Nejla GEBEŞ
Unvanı: Bilgisayar İşletmeni

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Evrak Tarih ve Sayısı: 26.08.2021-E.93989

T.C.
PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Sayı : E-30575850-302.08.01-93989
Konu : Ölçek Uygulama İzni - Hürriyet TEKSÖZ

26.08.2021

REKTÖRLÜK MAKAMINA
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

10.201.1.17

İlgi : Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı'nın 27.08.2021 tarih 93406 sayılı yazısı.

27.08.2021

Enstitümüz Temel Eğitim Anabilim Dalı Sınıf Eğitimi Tezsiz Yüksek Lisans Programı 202102004 numaralı öğrencisi Hürriyet TEKSÖZ'ün danışmanı Doç. Dr. Ümran ŞAHİN sorumluluğunda "Sınıf Öğretmenlerinin Öğretmen Kavramına İlişkin Metafor Algıları" konulu proje çalışması kapsamında Denizli İli Serinhisar ilçesindeki ilkokullarda görev yapan sınıf öğretmenlerinden ekli ölçek aracılığı ile veri toplamak üzere ölçek uygulama isteğine ilişkin dilekçesi yazımız ekinde sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim

Prof. Dr. Mustafa BULUŞ
Enstitü Müdürü

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :BSLN3Y84SV Pin Kodu :22682

Belge Takip Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/pau-ebys>

Adres:PAÜ- Eğitim Bilimleri Enstitü Müdürlüğü Kınıklı Yerleşkesi (Eğitim

Bilgi için: Mustafa Gökhan ÇAVUŞOĞLU

Fakültesi Binası 4.kat) 20160 Denizli

Unvanı: Bilgisayar İşletmeni

Telefon:0 (025) 8 Faks:0 (258) 296 12 01

e-Posta:egbilens@pamukkale.edu.tr Elektronik

Ağ:https://www.pau.edu.tr/egitimbilimleri

Keş Adresi: paurektorluk@hs01.kep.tr

Bu belge,güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Evrak Tarih ve Sayısı: 26.08.2021-E.93088

T.C.
PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ
Temel Eğitim Anabilim Dalı

Sayı : E-56384133-300-93406
Konu : Hürriyet TEKSÖZ-Ölçek

26.08.2021

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜNE

20.08.2021

Anabilim Dalımız Sınıf Eğitimi Tezsiz Yüksek Lisans Programı 202102004 numaralı öğrencisi Hürriyet TEKSÖZ, "Sınıf Öğretmenlerinin Öğretmen Kavramına İlişkin Metafor Algıları" isimli çalışmanın Denizli İl Millî Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı Serinhisar ilçesinde bulunan ilkokullarda görev yapan sınıf öğretmenlerinden ekli ölçek aracılığı ile veri toplama işlemlerinin yürütülebilmesi için gerekli izinlerin alınması hususunda;

Gereğini bilgilerinize arz ederim.

Prof. Dr. Hüseyin KIRAN
Anabilim Dalı Başkanı

Ek: Hürriyet TEKSÖZ

Belge Doğrulama Kodu :BS4N3UN84L Pin Kodu :98362

Belge Takip Adresi : <https://www.nurkiye.gov.tr/pau-ebys>

Adres:PAÜ- Eğitim Bilimleri Enstitü Müdürlüğü Kınıklı Kampüsü (Eğitim Fakültesi

Bilgi için: Cenk ÖZTÖRK (Ayşe KAN Vekaletiyle)

Binası: 4.kat) 20160 Denizli

Unvanı: Birim Evrak Sorumlusu

Telefon:0 (025) 8 Faks:0 (258) 296 12 01

e-Posta:egtbilens@pamukkale.edu.tr Elektronik

Ağ:http://www.pau.edu.tr/egitimbilimleri/

Kep Adresi: paurektorluk@hs01.kep.tr

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

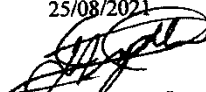
E-Posta Adresi ve Sayısı: 25/08/2021-493488

T.C.
PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TEMEL EĞİTİM ANABİLİM DALI BAŞKANLIĞINA

Anabilim dalınız, Sınıf Eğitimi, Tezsiz Yüksek Lisans Programı 202102004 numaralı öğrencisiyim. Danışmanlığı Doç. ~~Dr. Özgür ZAR~~ HİN tarafından yürütülen "Sınıf Öğretmenlerinin Öğretmen Kavramına İlişkin Metafor Algıları" başlıklı proje çalışmam kapsamında araştırma önerim doğrultusunda Denizli ili, Serinhisar ilçesindeki ilkokullarda görev yapan sınıf öğretmenlerinden ekli bülcekle aracı ile veri toplamak istiyorum. Denizli İl Milli Eğitim Müdürlüğünden gerekli iznin alınması hususunda;

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Uygundur
Öğrenci Danışmanı
Doc. Dr. İbrahim ŞAHİN

25/08/2021

Hüriyet TEKSÖZ

EKLER _____ :

- Ek-1: Başvuru Formu (ayse.meb.gov.tr alınacak başvuru formu)
- Ek-2: Proje Özeti
- Ek-3: Veri Toplama Araçları
- Ek-4: Katılım Kabul Formu
- Ek-5: Taahhütname

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Ek 2 : Kişisel Bilgi Formu ve Yapılandırılmış Veri Toplama Aracı

Değerli arkadaşlarım.

Veri toplama aracı, iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde: Kişisel Bilgiler, İkinci bölümde: Öğretmen kavramlarıyla ilgili sahip oldukları metaforik algıları ortaya çıkarmayı amaçlayan tezsiz yüksek lisans tezinin veri toplama aracı yer almaktadır.

Elde edilen sonuçlar, yukarıda ifade edilen araştırmanın dışında başka bir amaç için kullanılmayacaktır. Lütfen size verilen görüşme formu üzerine adınızı yazmayınız ve kimliğinizi belirtecek herhangi bir işaret koymayınız, soruları yanıtızsız bırakmamaya özen gösteriniz.

Ayırmış olduğunuz zaman ve göstermiş olduğunuz ilgi için teşekkür ederim.

Hürriyet TEKSÖZ

Pamukkale Üniversitesi

Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Temel Eğitim Anabilim Dalı

Sınıf Eğitimi Tezsiz Yüksek Lisans Öğrencisi

1.BÖLÜM

Yaşınız : .....

Cinsiyetiniz : (K)..... (E).....

Öğretmenlik Mesleğindeki Kıdem Yılıınız : .....

2. BÖLÜM

Metafor; birbiriyle ilgisi olmayan ancak benzer özellikler içeren iki şeyi birbirine benzetmektir. Örneğin çocuk, hamur gibidir. Çünkü hamura şekil verilirse değişik şekillerde yiyecek ortaya çıkarılabilir; çocuk da etrafındaki kişilerden etkilenerek zamanla şekil alır farklı bir birey ortaya çıkar.

Bu bölümde sizlerden öğretmen kavramıyla ilgili benzetmeler yapmanız istenmektedir. Bu kavramı düşündüğünüzde aklınıza gelen ilk canlı veya cansız varlığı, nesneyi, imajı ya da herhangi bir şeyi cümle içinde bırakılan boşluğa yazınız ve nedenini açıklayınız.

1.Öğretmen.....gibidir;çünkü.....

.....

ÖZGEÇMİŞ